

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.I.35.143/2012/7.szám

A Kúria a dr. Németh Krisztina jogtanácsos által képviselt felperes neve felperesnek a dr. Juhász Tímea jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vám Főigazgatósága alperes ellen adóügyben hozott határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2011. november 23. napján kelt 11.K.30.273/2011/10. számú jogerős ítélete ellen a felperes részéről 11. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Bíróság 11.K.30.273/2011/10. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 2.475.8000 (kettőmillió négyszázhetvenötezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2010. május 20-án a családi gazdálkodók és más mezőgazdasági kis- és középvüzetek kedvezményes hitelezéséhez kapcsolódó kamattámogatásról és állami kezességvállalásról szóló 317/2001.(XII.29.) Kormányrendeletre (a továbbiakban: Kormr.) alapítottn 24.757.800 forint összegben állami készfizető kezesség beváltását kezdeményezte a Cs. M-al 2002. május 28-án megkötött hitelszerződés alapján biztosított 41.263.000 forint összegű, rulírozó forgóeszköz finanszírozású célú hitellel kapcsolatban. A kezesség beváltás felperesi indoka az volt, hogy az adós fizetési kötelezettségeit a hitel végső lejártáig nem teljesítette.

Az adóhatóság az állami kezességvállalás, garancia beváltás tárgyában az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Art.) 117.§ alapján ellenőrzést végzett, és ennek alapján az elsőfokú hatóság a kérelmet elutasította.

Az alperes a 3669344139. számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú határozatot. Megállapította, hogy a felperes nem tanúsította a jogszabály által számára előírt kötelező szakmai

gondosságot. A hitelkihelyezés, a hitel lebonyolítás és a hitel utógondozás során olyan mulasztásokat követett el, amelyek az elsőfokú határozatban rögzítettek szerint megalapozzák a kezességbeváltás elutasítását.

A felperes hitelbírálatkor elfogadta az adós jövedelem levezetését anélkül, hogy elemezte volna ennek megalapozottságát, elfogadható kockázatúnak minősítette az adóst, miközben nem készült a döntés előkészítés során szöveges elemzés, üzleti terv értékelés. A utógondozása során nem ellenőrizték, hogy a kölcsön felhasználása megfelel-e a hitelcélnek, 2008-ig nem végeztek helyszíni szemlét. A kölcsön visszafizetése a felperes mulasztásai miatt hiúsult meg.

Az alperes határozatát egyebek mellett a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 77.§ (1) bekezdésére, valamint 78.§ (1) és (4) bekezdéseire, a kinnlévőségek, befektetések, mérlegen kívüli tételek és a fedezetek minősítésének és értékelésének szempontjairól szóló 14/2001. (III.9.) PM rendelet (a továbbiakban: PMr.) 8.§ (3) bekezdés c) pontjára, és a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 276.§ (1) és (2) bekezdésére alapította.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében elutasította a felperes keresetét. Az indokolásban kitért arra, hogy a felperes nem követelte meg a rulírozás tényleges megvalósulását: úgy helyezte ki hitelt, hogy a tőketörlesztés csak a lejáratkor esedékes, a szerződés időtartama alatt nem, ami azt jelenti, hogy ezen időszak alatt az adósnak kizárólag kamatfizetési kötelezettsége van.

Kiemelte, hogy a perbeli esetben nem tisztán polgári jogi kezességi viszonyról, hanem a Kormr. szerinti közjogi kezességről van szó. Ezért van jelentősége a gondatlan hitelezésnek, amit nem csorbit, hogy a Ptk. szerinti kezési szabadulás nem vezethető el.

Az indokolás szerint a felperes a kockázat felmérésére vonatkozó dokumentumok hiányában bírálta el a hitelkérelmet. A felperes csak hivatkozott arra, hogy az államilag garantált hitelkihelyezés esetén is volt lehetősége a PSZÁF jóváhagyásával életbe lépett eljárási rend alapján a magas kockázatú kérelem egyszerűsített hitelbírálatra, de nem tudott megjelölni ilyen jogszabályt.

A hitelkihelyezést követően a 2002-2006. években nem volt hitelminősítés; 2008-ig egyáltalán nem, utána pedig csak formálisan volt helyszíni szemle. Üzleti tervet, számlát nem kért be, nem észlelte, hogy az adós a hitelt nem tudja visszafizetni. Az adósminősítésnek a felperes nem a jogszabályban és nem a saját minősítési szabályzatában foglaltak szerint tett eleget. A felperes hivatkozott arra, hogy szempontjából indifferens, miből fizet az adós, de nem jelölte meg a visszafizetést garantáló további bevételeket. Formális eljárását támasztja alá, hogy 2010. április 7-én kiemelkedően hitelképesnek minősítette az adóst.

A PSZÁF hatáskörét az alperes nem vonta el. Egyrészt nem a felperes prudens működését, vagy felügyeleti szervének az eljárását vizsgálta, másrészt megállapításának alapja nem a PSZÁF ajánlása, hanem a vonatkozó jogszabályok felperes általi be nem tartása volt.

A felperes sem a folyósításkor, sem az utógondozás során nem járt el kellő körültekintéssel, magatartása megalapozta kérelem elutasítását. A beváltási igényt ugyan visszavonta a felperes, de erre csak a kereset benyújtását követően került sor, így azt az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, kereseti kérelme szerinti döntés meghozatalát, vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő, mert érdemben nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, a helyesen kiválasztott jogszabály téves értelmezésén alapul, részben megalapozatlan és iratellenes, nyilvánvalóan téves, okszerűtlen, a logika szabályaival ellentétes ténybeli következtetéseket rögzít.

Kiemelte, hogy a jogszabályban előírt feltételek jogszabályokban rögzített kötelezettségeket jelentenek, és nem a jogszabályokban nem szereplő, azokban nem tiltott lehetséges magatartások, lehetőségek kimerítésének kötelezettségét. A felperes a kockázat megalapozottságának vizsgálatára vonatkozó követelménynek eleget tett. A kihelyezett kölcsön megtérülésének forrás és/vagy az ügyfél várható gazdálkodásából származó bevétel, és/vagy egyéb rendelkezésre álló pénzeszköz, és/vagy a visszafizetés biztosítéka kapcsán sem a Hpt., sem más jogszabály nem írja elő, melyikből kell az adósnak a megtérülést biztosítani: a kezességvállalás növeli a hitelkihelyezés biztonságát. Kitért arra, hogy a jogerős ítélet megállapításával szemben, a PSZÁF által jóváhagyott eljárási rend alapján volt lehetősége az egyszerűsített hitelbírálatra

A tényállás feltáratlansága körében arra hivatkozott, hogy a követelés nem vált behajthatatlanná, azt jelzálogjoggal lekötött ingatlanok biztosították. A felperes nem tanúsított olyan magatartást, amivel a kezes kötelezettsége az elvállaláskori állapothoz képest terheesebbé vált volna. A hitel kihelyezése során eljárása megfelelt a Hpt. 78.§ (1) bekezdésének, a monitoring tevékenység pedig nem befolyásolta a megtérülést. Az alperes a kölcsönnek a céltól eltérő felhasználását nem bizonyította, miközben kifejezetten van hatásköre az adósnál végzendő ellenőrzésre. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a rulírozás „tényleges megvalósulásának” kötelezettségét a Kormr. téves értelmezésével róta a terhére.

A felperes kifogásolta, hogy a jogerős ítélet nem vette figyelembe, hogy az illetéket meg nem határozható pertárgyérték után kellett volna kiszabni. Egyébként eredeti kereseti kérelmét a felperes módosította, nem volt anyagi jellegű követelése. A perköltség összegét is a jogtanácsosi munkadíjra irányadó jogszabályi kereteken belül jóval magasabb összegben állapította meg, nem igazodott a más jogerős ítéletben alkalmazottakhoz. Hivatkozott a jogtanácsosi tevékenységről szóló 1983. évi 3. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) 7.§-ának (2) bekezdésére, valamint az annak végrehajtásáról szóló 7/1983. (VIII. 25.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 13.§-ára.

Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában tartását kérte, mert a rögzített tényállás alapján az elsőfokú bíróság megfelelő jogi következtetést vont le.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.

Azonos felek között azonos támogatási szabályozást illetően a Kúria már Kfv.V.35.102/2012/5. és Kfv.I.35.145/2012/7. számon ítéleteket hozott. A Kúria az azokban foglaltakkal egyetért, azoktól nem kíván eltérni. Ennek folytán, figyelemmel az EBH 2004.1074., Kfv.I.35.464/2007/6., Kfv.V.35.129/2008/8., Kfv.V.35.217/2008/4. és Kfv.I.35.130/2008/9. számú eseti döntésekre is, továbbra is irányadónak tekinti a Kúria, hogy a perbelivel egyező illetve ehhez hasonló hitelekhez kapcsoló állami készfizető kezesség az arra jellemző számos közjogi elem – a hitel célja, tárgya, tartalma, az állami készfizető kezességvállalás, az állami kamattámogatás, az adóhatósági ellenőrzési jogosultság következtében – nem azonos a polgári jog által szabályozott készfizető kezességgel. A jogszabályban meghatározott hitel típus esetén nincs az államnak helytállási kötelezettsége akkor, ha a hitel támogatandó jellege már a kihelyezéskor sem állt fenn, vagy időközben megszűnt.

A perbeli esetben a Kormr. 7.§ (1) bekezdés szerinti állami kezességvállalásra a Korm. 2.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti, forgóeszköz beszerzésre irányuló rulírozó jellegű hitelt felvételre tekintettel került sor.

A jogerős ítéletben foglaltakkal szemben a rulírozó hitel (a tőkének a futamidő alatt több alkalommal részben vagy egészben történő visszafizetése, majd ismételt lehívása) esetén valóban nem elvárás a futamidő alatt a rulírozás tényleges megtörténte. Azt azonban helytállónak emelte ki az elsőfokú bíróság, hogy a kezesség szempontjából a tőke visszafizethetősége volt a lényeges: a hitel jellegéből adódóan éppen a rulírozás lett volna az a körülmény, amelynek a monitoring során jelentőséget kellett volna tulajdonítani, ehhez képest is vizsgálni kellett volna azon szempontokat, amelyek kamatfizetés mellett – ami szintén államilag támogatott formában valósult meg – a tőke visszafizetésének

realitását megalapozzák. A Hpt. 78.§ (1) és (4) bekezdés rendelkezései következtében a felperesnek, mint hitelintézetnek nem csak a szerződés megkötésekor, de a kockázatvállalást tartalmazó szerződés futamideje alatt is rendszeresen figyelemmel kell kísérnie, és dokumentálnia kell a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, beleértve az ügyfél pénzügyi-gazdasági helyzetének alakulását, a szükséges fedezeteket, biztosítékokat.

A hitelkihelyezés során tekintettel kell lenni arra, hogy a szabályozási környezet egészét alkalmazni kell, a Hpt. keretjogszabályai mellett meg kell tartani a hitelintézet belső szabályzatait is. Valóban nincs olyan jogszabály, amely tiltaná a felperes számára a jogszerűen kialakított egyszerűsített hitelbírálati rend alkalmazását, de nem lehet eltekinteni attól, hogy a Kormr. 7.§ (5) bekezdés folytán hitel törlesztésének meghiúsulása esetén a családi gazdálkodó hiteltartozása állammal szembeni kötelezettséggé válik. Ennek következtében lesz minden ügyben elvárás a Hpt. szerinti körültekintő és a szakmai gondosságnak megfelelő magatartás tanúsítása: ennek a követelménynek pedig egyszerűsített hitelbírálati rend alkalmazásával, a kockázatok felmérése és érdemi elemzése nélkül a felperes nem tudott eleget tenni.

A jogszabályi feltételek megvalósulását az állam mint készfizető kezes a hitel kihelyezésekor nem-, csak utólag, a beváltás iránti kérelem elbírálására során vizsgálhatja, az Art. 117.§ szerint. Ez az eljárás azonban a hitelezés formai megfelelőségén túl, tekintettel az előzőekben részletezettekre, a Hpt., a Kormr. és a belső szabályzatok szerinti jogszabályi feltételek ellenőrzésére is irányul.

A felperes állami készfizető kezesség beváltására vonatkozó kérelme folytán indult eljárásban a feltételek igazolása a kérelmezőt, azaz a felperest terhelte. A közigazgatási és a peres eljárás során azonban - ahogyan ezt az alperes és az első fokú bíróság is megállapította - semmivel nem tudta alátámasztani az állami készfizető kezességvállalással érintett hitelnek a cél szerinti kihelyezését, nem ellenőrizte a felhasználást, nem monitorozta az adóst. Az állami kezesség vállalást biztosító állami garanciának a hitelkihelyezés kapcsán történő értékelésére nézve ki kell emelni a Kúria Kfv.V.35.102/2012/5. számú ítéletének indoklásából, hogy akkor, amikor a felperes arra hivatkozik, hogy az alperesi határozatban és jogerős ítéletben terhére rótt mulasztásoknak nincs ügydöntő jelentőségük, nem kevesebbet állít mint azt, hogy minden gondos hitelezésre vonatkozó szabályt megszeghet, mert számára a megtérülés az állami kezességvállalás folytán biztosított. De mint azt a Kfv.V.35.032/2006/5. számú ítélet már tartalmazza, az állami kezességvállalás nyújtotta biztonság nem szolgáltatathat alapot a hitelintézetnek a nem kellően körültekintő hitelezési tevékenységhez, a pénzügyintézetre vonatkozó szabályok be nem tartásához. Az állami kezességvállalás igénybevétele esetén, a kezes

és a hitelintézet között létrejövő jogviszony közjogi jellemzői miatt, a hitelintézet azonnal viseli a gondatlan hitelezés következményeit, azokat még átmenetileg sem háríthatja át a kezesre.

A rendelkezésre álló adatok alapján egyértelműen az állapítható meg, hogy a felperes eljárása sem a hitel kihelyezésekor, sem a későbbiekben nem felelt meg a jogszabályi rendelkezéseknek, ezért beváltás iránti kérelme megalapozottan és jogszerűen került elutasításra. A jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy a felperes nem járt el kellő gondossággal, sem a hitel folyósításakor, sem az utógondozás során nem tartotta be a jogszabályi rendelkezéseket.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 221. § (1) bekezdésének megfelelően járt el, döntését részletesen megindokolta, annak pontos és helytálló magyarázatát adta. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem jelölt meg olyan jogszabályt, amelyet az elsőfokú bíróság az alperesi határozatot jogszerűnek értékelő ítéletével megsértett volna.

A felperes felülvizsgálati kérelme a perköltség tekintetében is alaptalan volt. Az IM rendelet 13. § -a szerint a Tvr. 7. §-ának (2) bekezdése alapján történő képviselet ellátásáért a jogtanácsos az ügyvédi díjszabás szerint járó díjnak legfeljebb a felét számíthatja fel. A Tvr. 7.§ (2) bekezdése azonban kizárólag azokra a munkaviszonnyal összefüggő ügyekre alkalmazható, amelyekben a jogtanácsos - a munkáltató szervezet vezetőjének előzetes hozzájárulásával - a Tvr. által megengedett esetben a szervezet dolgozóját képviseli. A törvényi tényállás alapvető különbsége következtében a felperes által hivatkozott jogszabály a perbeli perköltség megállapítása során nem alkalmazható. Irányadó a Pp. 75.§-ának (2) bekezdése, melynek folytán jogi képviseletet ellátó jogtanácsost az ügyvéddel azonos jogállása következtében az ügyvéd részére járó díjszabással azonos összegű munkadíj illeti meg, ha a képviseletet munkaviszony, illetőleg tagsági viszony keretében látja el (Kpkf.IV.35.190/2001/2.szám).

A perköltségnek a Pp. 78.§ (1) bekezdés szerinti megállapítása során az elsőfokú bíróság mérlegelési jogkörben járt el. Az egyedi perben kifejtett képviseleti munkához igazodó egyedi perköltség megállapítása során az elsőfokú bíróság alkalmazta a mérlegelésre irányadó szempontokat. Eljárása, figyelemmel a pertárgy értékére is, megfelelt a jogtanácsosi képviselet esetén is irányadó, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontjának, az annak alapján megállapítható maximális perköltséget (500.000 forint + 14.757.800 forint 3%-a) közel sem merítette ki.

Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Itv.) 43.§ (3) bekezdés következtében adó-, és adó jellegű közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata során a tételes illeték szabályai nem alkalmazhatók, az illeték alapját és mértékét az Itv. általános szabályai szerint kell megállapítani. Az Itv. meg nem határozható pertárgyértékre irányadó 39.§ (3) bekezdésének alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha az (1) bekezdés alapján az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke nem állapítható meg.

A perbeli esetben a felperes annak az alperesi határozatnak a jogszerűségét vitatta, amely 24.757.800 forint érvényesítését utasította vissza. A teljes körű hatályon kívül helyezésére irányuló kereseti kérelmét a felperes nem vonta vissza, le sem szállította: azt pedig a jogerős ítélet tartalmazza, hogy a beváltási kérelem visszavonására az adóhatósági határozat meghozatalát követően került sor, így azt az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta, ennek következtében pedig az illeték alapra sem volt kihatással. A jogerős ítélet az illeték alapjául szolgáló pertárgyérték meghatározása során az Itv. 39.§ (1) bekezdésének megfelelő pertárgyértéket vett figyelembe.

Minderre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján teljes egészében, mind érdemében, mind a perköltség, mind az illeték tekintetében, hatályában fenntartotta.

A pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pernyertes alperes felülvizsgálati költségének megfizetésére.

A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati illeték viselésére a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése és a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte a felperest, a beváltani kért 24.757.800 forint állami kezesség, mint pertárgyérték után.

Budapest, 2013. március 28.

Dr. Hajnal Péter sk. a tanács elnöke, Huszárné dr. Oláh Éva sk. előadó bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet sk. bíró